

Уводна реч

Југословенско искуство је сведок двадесетог века – од сарајевског пуцња у надвојводу Фердинанда до рушења Берлинског зида, чије су цигле затрпале југословенску државу. Пре почетка „кратког двадесетог века“ и пре стварања нове државе, југословенска идеја била је низ деценија маштарија релативно изолованих група интелектуалаца у Београду, Загребу и другим јужнословенским градовима. Можда су њихови састанци помало подсећали на прве састанке редакције *Синтезиса*, пре више од пет година – добра воља, идеалистичке амбиције и корисна околност релативно ограниченог знања о препрекама које треба савладати да би се те амбиције оствариле. Комплексним стицајем историјских околности, југословенска маштарија постала је стварност на таласу друштвено-политичке мобилизације проистекле из бруталног периода Великог рата, који је срушио европске царевине и донео тријумф начела националног самопредељења. Већим делом своје историје, Југославија се носила са проблемом интерпретације и примене тог истог начела, не би ли је, у неку руку, национално самопредељење на крају помело и однело.

Ако, поред националног питања, постоји још једна нит која се провлачи кроз цео југословенски период, онда је то тежња ка друштвеној и економској модернизацији. Испробавши успут скоро све друштвено-политичке режиме двадесетог века – либералну демократију, међуратни ауторитаризам, комунистичку револуцију, тржишни социјализам и неуспели покушај демократизације – југословенски простор се од претежно аграрног скупа међусобно одвојених империјалних провинција трансформисао у средње развијену европску државу са диспропорционално великом глобалном дипломатском улогом. Уместо да југословенски успеси постану одскочна даска политичке демократизације и економске трансформације, југословенске мане довеле су до урушавања југословенске државе.

Уредништво *Синтезиса* не слаже се сасвим са оценом да је југословенска идеја пропала, јер као што је постојала пре настанка Југославије, тако опстаје и након њеног краја, о чему сведочи изненађујуће жива расправа која се на нашим просторима о њој и даље води. У предвечерје стогодишњице Сарајевског атентата и седамдесет година од проглашења друге Југославије, у сарадњи са нашим новим суиздавачем – Центром за интердисциплинарне студије Балкана, при Факултету политичких наука у Београду, редакција *Синтезиса* припремила је број који има за циљ да ту расправу додатно распламса, као и да настави да ради на модернизацији хуманистичких и друштвених наука на јужнословенском говорном подручју.

У име уредништва *Синтезиса*,
Марко Жиловић